Бекітілген
«Ақмола облысы экономика және
бюджеттік жоспарлау басқармасы» ММ
басшысының 2026 жылғы
_____№ _____ бұйрығы

«Ақмола облысы экономика және бюджеттік жоспарлау басқармасы» ММ
Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарты

1 тарау. Жалпы ережелер

1. Осы «Экономика және бюджеттік жоспарлау басқармасы» ММ сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарты (бұдан әрі – сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт) «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасының Заңына және Қазақстан Республикасы агенттігі Төрағасының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл бойынша 2024 жылғы 31 желтоқсандағы №285 бұйрығымен бекітілген Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттарды қалыптастыру жөніндегі әдістемелік ұсынымдарға сәйкес әзірленді.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттың мақсаты сыбайлас жемқорлықтың алдын алу, сыбайлас жемқорлық көріністеріне жол бермеу, мекеме қызметкерлерінің құқықтық сауаттылығын арттыру және сыбайлас жемқорлыққа мүлдем төзбеушілікті қалыптастыру болып табылады.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттың негізгі міндеттері:

1. басқарма қызметкерлерінің сыбайлас жемқорлыққа қарсы тұрақты мінез-құлқын қалыптастыру;

2. сыбайлас жемқорлық тәуекелдері мен сыбайлас жемқорлық көріністерінің алдын алу;

3. сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды уақтылы анықтау және алдын алу.

4. қызметкерлердің құқықтық және сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетінің деңгейін арттыру;

5. жеке және заңды тұлғалардың құқықтарының, бостандықтары мен заңды мүдделерінің сақталуын қамтамасыз ету;

6. басқарушылық және өзге де шешімдер қабылдау кезінде ашықтық пен объективтілікті қамтамасыз ету.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт

1. басқарма қызметкерлерінің өз функцияларын жүзеге асыруы және жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін іске асыруы кезінде қолданылады;

2. басқарма қызметкерлеріне олардың лауазымдық өкілеттіктері шегінде қолданылады;

3. қызметтік қызметті жүзеге асыру, басқару шешімдерін дайындау және қабылдау, жеке және заңды тұлғалармен өзара іс-қимыл жасау кезінде, сондай-ақ мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру кезінде ескеріледі;

4. басқарма қызметкерлері Қазақстан Республикасының заңнамасына және ішкі құжаттарға сәйкес сақтауға жатады.

Басқарма қызметкерлері Қазақстан Республикасының заңнамасын бұзғаны үшін Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен жауапты болады.

2 тарау. Қызметкерлердің мінез-құлық ережелері және Басқарманың лауазымды тұлғалары

Басқарманың қызметкерлері мен лауазымды адамдары өз қызметінде:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясын, заңдарын және Қазақстан Республикасының өзге де нормативтік құқықтық актілерін басшылыққа алады;

2. сыбайлас жемқорлықтың алдын алу бойынша шаралар қабылдайды және сыбайлас жемқорлық көріністеріне жол бермейді.

3. Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді сақтайды;

4. заңдылық, әділдік, адалдық, объективтілік және бейтараптық қағидаттарын сақтайды;

5. жалпы қабылданған моральдық-этикалық нормаларды сақтайды, жеке және заңды тұлғалармен, сондай-ақ әріптестермен өзара іс-қимыл жасау кезінде сыпайылық, әдептілік және құрмет көрсетеді;

6. жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін қозғайтын шешімдер қабылдаудың ашықтығы мен объективтілігін қамтамасыз етеді;

7. жеке және заңды тұлғалардың өз құқықтары мен заңды мүдделерін іске асыруына кедергі келтіретін әрекеттерге немесе әрекетсіздікке жол бермейді;

8. басқа адамдарды сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін құқық бұзушылықтарды жасауға итермелемейді;

9. лауазымдық жағдайын және онымен байланысты мүмкіндіктерді жеке, мүліктік немесе мүліктік емес мүдделерде пайдаланбайды;

10. мүліктік немесе мүліктік емес игіліктер мен артықшылықтар алу үшін қолжетімділігі шектеулі қызметтік және өзге де ақпаратты пайдаланбайды;

11. Қазақстан Республикасының заңнамасында тікелей көзделген жағдайларды қоспағанда, лауазымдық міндеттерін атқаруға байланысты сыйақыларды, сыйлықтарды, көрсетілетін қызметтерді не өзге де игіліктерді қабылдамайды.

12. лауазымдық міндеттерін атқару кезінде жеке және заңды тұлғаларға артықшылық бермейді;

13. дөрекілік, біржақтылық, негізсіз бюрократия мен сөзбұйдаға жол бермеңіз;

14. азаматтардың, заңды тұлғалар өкілдерінің және басқарма қызметкерлерінің ар-намысы мен қадір-қасиетін құрметтейді;

15. жеке сипаттағы мәселелерді шешу кезінде ұйымдардың, басқарма қызметкерлерінің және өзге де тұлғалардың қызметіне заңсыз ықпал ету үшін қызметтік жағдайын пайдаланбайды;

16. көрінеу анық емес мәліметтерді таратпайды;

17. Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген жағдайларда және тәртіппен жеке және заңды тұлғаларға ақпарат береді;

18. адамдарды негізделген сын үшін қудалауға жол бермейді және кемшіліктерді жою және жұмыс тиімділігін арттыру үшін сындарлы сынды қолданады;

19. құқықтық және сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениеттің жоғары деңгейін қолдайды және оны басқарма қызметкерлері арасында қалыптастыруға жәрдемдеседі;

20. Жеке тұлғаларға табыс алу мақсатында кәсіпкерлік немесе өзге де қызметті жүзеге асыруға жәрдемдесуге басқарманың мүдделеріне қайшы бағытталған іс-әрекеттер жасамайды;

21. қызметтік өкілеттіктерді жеке пайда алу мақсатында пайдалануға жол берілмейді;

22. Қазақстан Республикасы мемлекеттік қызметшілерінің әдеп кодексін және тиісті қызметкерлерге қолданылатын бөлігінде-қызметтік мінез-құлыққа заңнамада белгіленген өзге де талаптарды сақтайды.

3-тарау. Басқарушылық және өзге де шешімдерді дайындау және қабылдау кезіндегі ережелер

Өз құзыреті шегінде басқарушылық және өзге де шешімдерді дайындау және қабылдау кезінде басқарманың қызметкерлері мен лауазымды адамдары:

1. функцияларды оларға берілген лауазымдық өкілеттіктер шегінде ғана жүзеге асырады;

2. қабылданатын шешімдердің заңдылығын, негізділігін, объективтілігін және ашықтығын қамтамасыз етеді;

3. заңды негіздер болмаған кезде жекелеген жеке немесе заңды тұлғалардың мүддесі үшін шешімдер қабылдауға жол берілмейді;

4. жеке және заңды тұлғаларға артықшылық бермейді және олардың ықпалына тәуелділікке жол бермейді;

5. тікелей басшыны өзіне белгілі болған сыбайлас жемқорлық не сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық жасауға итермелеу фактілері туралы дереу хабардар етеді;

6. тікелей басшыны лауазымдық міндеттерін объективті атқаруға ықпал етуге қабілетті мүдделер қақтығысының немесе жеке мүдделіліктің туындауы туралы хабардар етеді;

7. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес мүдделер қақтығысын болғызбау және реттеу жөнінде шаралар қабылдайды;

8. тікелей басшыда мүдделер қақтығысы туындаған жағдайда жоғары тұрған басшылыққа жүгінеді;

9. лауазымдық міндеттерін атқаруға байланысты ұсыныстарды алу заңсыз пайда, сыйлықтар не өзге де артықшылықтар беру туралы басшылыққа дереу хабарлайды;

10. алынған тапсырманың заңдылығына күмән туындаған кезде бұл туралы тікелей басшыны белгіленген тәртіппен дереу хабардар етеді;

11. мүліктік немесе өзге де жеке пайда алу мақсатында әріптестерге, басшыларға және өзге де лауазымды адамдарға қызметтік емес қызметтер көрсетпейді;

12. бағынысты қызметкерлер арасында еңбек жүктемесін біркелкі және негізсіз бөлуге жол берілмейді;

13. бағынысты қызметкерлердің міндеттерін, құқықтарын, міндеттері мен өкілеттіктерінің көлемін нақты айқындайды;

14. қызметкерлер қызметінің нәтижелерін бағалау, көтермелеу және өндіріп алу шараларын қолдану кезінде объективтілік пен әділдікті қамтамасыз етеді;

15. қызметтік міндеттерін атқарумен байланысты емес мәселелерді шешу кезінде бағынысты қызметкерлерге заңсыз ықпал ету үшін қызметтік жағдайын пайдаланбайды;

16. жеке қызығушылықтың әсерінен шешім қабылдауға жол бермеңіз.

4-тарау. Басқарманың ішкі құжаттардың жобаларын әзірлеу кезіндегі қағидалар

Басқарманың ішкі нормативтік және өзге де құжаттарының жобаларын дайындау кезінде: |

1. азаматтар мен заңды тұлғалардың құқықтары, бостандықтары мен заңды мүдделері ескеріледі;

2. құжаттар жобаларының Қазақстан Республикасының Конституциясына, Қазақстан Республикасының заңдарына және өзге де нормативтік құқықтық актілеріне сәйкестігі қамтамасыз етіледі;

3. басқарма құзыретінен тыс ережелерді енгізуге жол берілмейді;

4. басқарманың заңды мүдделерін бұзуға жол берілмейді және заңды тұлғалар;

5. басқа құрылымдық бөлімшелердің қызметін қозғайтын құжаттардың жобалары белгіленген тәртіппен тиісті құрылымдық бөлімшелермен келісілуге тиіс;

6. сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің туындауына жағдай жасайтын ережелерді енгізуге жол берілмейді;

7. заңнамада көзделген негіздерсіз жекелеген жеке немесе заңды тұлғалардың мүддесі үшін нормалар мен шешімдер қабылдауға жол берілмейді;

8. оларды еркін түсіндіру мүмкіндігін болдырмайтын тұжырымдардың айқындылығы, айқындылығы және бірегейлігі қамтамасыз етіледі;

9. құжаттарды әзірлеу кезінде анықталған сыбайлас жемқорлық тәуекелдері ескеріледі және оларды барынша азайту бойынша шаралар қабылданады.

5-тарау. Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру кезіндегі қағидалар

Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру кезінде басқарманың қызметкерлері мен лауазымды адамдары:

1. Қазақстан Республикасының Мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасын басшылыққа алады;

2. бюджет қаражатын ұтымды және тиімді пайдалануды қамтамасыз етеді;

3. Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген жағдайларда және тәртіппен әлеуетті өнім берушілердің мемлекеттік сатып алуға қатысуы үшін тең жағдайлар мен мүмкіндіктерді қамтамасыз етеді;

4. Мемлекеттік сатып алу рәсімдерінің ашықтығын, ашықтығын және объективтілігін қамтамасыз етеді;

5. бәсекелестікті шектейтін негізсіз талаптарды белгілеуге жол бермейді;

6. жекелеген әлеуетті өнім берушілерге негізсіз артықшылықтар беруге жол берілмейді;

7. Мемлекеттік сатып алу рәсімдеріне жеке мүддесі үшін не жекелеген жеке немесе заңды тұлғалардың мүддесі үшін араласуға жол берілмейді;

8. жоспарлау, ұйымдастыру және ұйымдастыру кезінде мүдделер қақтығысына жол бермеңіз Мемлекеттік сатып алуды өткізу;

9. мүдделер қақтығысының туындағаны туралы уақтылы хабарлайды және оны реттеу бойынша шаралар қабылдайды;

10. Қазақстан Республикасының заңнамасында мұндай қатысу шектелген немесе тыйым салынған жағдайларда әлеуетті өнім берушілердің қатысуына жол берілмейді;

11. Мемлекеттік сатып алуды өткізу кезінде Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген, оның ішінде атқарушылық құжаттар бойынша орындалмаған міндеттемелердің болуына және әлеуетті өнім берушінің және (немесе) ол тартатын қосалқы мердігердің (бірлесіп Орындаушының) Борышкерлердің бірыңғай тізіліміне енгізілуіне байланысты шектеулер ескеріледі;

12. Мемлекеттік сатып алуды өткізуге байланысты алынған қызметтік ақпаратты жеке мақсаттарда не жекелеген әлеуетті өнім берушілердің мүддесінде пайдаланбайды;

13. Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен мемлекеттік сатып алу процесінде шешімдер мен іс-қимылдарды құжаттауды қамтамасыз етеді.

6-тарау. Басқарманың қызметінде туындайтын басқа қатынастардағы мінез-құлық ережелері

Жеке және заңды тұлғалармен, мемлекеттік органдармен, ұйымдармен және басқарма қызметкерлерімен өзара іс-қимыл жасау кезінде:

1. өтініштер мен сұрау салуларды қабылдаудан негізсіз бас тартуға жол берілмейді;

2. әуре сарсаңға салуға және өтініштерді қарау мерзімдерін негізсіз кешіктіруге жол берілмейді;

3. мекеменің құзыреті шегінде және Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен дұрыс және толық ақпарат беріледі;

4. азаматтар мен заңды тұлғалардың құқықтарын, бостандықтары мен заңды мүдделерін сақтау және қорғау қамтамасыз етіледі;

5. жеке және заңды тұлғалардың өтініштері Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен және мерзімдерде қаралады;

6. дөрекілікке, адамның қадір-қасиетін қорлауға, әдепсіздікке және дұрыс емес мінез-құлыққа жол берілмейді;

7. жеке мүліктік немесе мүліктік емес пайда алу үшін лауазымдық өкілеттіктерді пайдалануға жол берілмейді;

8. кадрларды туыстық, жерлестік, жеке адалдық және өзге де қызметтік емес негіздер бойынша іріктеуге және орналастыруға жол берілмейді;

9. кадрларды іріктеу және орналастыру кезінде кәсіпқойлық, құзыреттілік және меритократия қағидаттарының сақталуы қамтамасыз етіледі;

10. нақты орындалмайтын тапсырмаларды, тапсырмаларды беруге жол берілмейді қызметкердің лауазымдық міндеттеріне, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келетін тапсырмаларға қатысты;

11. жеке, қызметтен тыс тапсырмалар мен тапсырмаларды орындау үшін басқарма қызметкерлерін тартуға жол берілмейді;

12. басқарма қызметкерлерінің қарамағындағы қызметкерлермен не оларға қызметтік тәуелді адамдармен мүліктік сипаттағы құмар ойындарға қатысуына жол берілмейді;

13. Қазақстан Республикасы мемлекеттік қызметшілерінің Әдеп кодексінің және қызметтік мінез-құлықты реттейтін өзге де нормативтік құқықтық актілердің талаптары сақталады;

14. басқарма басшылығының назарына, ал заңнамада көзделген жағдайларда-құқық қорғау органдарына сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық фактілері туралы мәліметтер дереу жеткізіледі;

15. тәртіптік, әкімшілік және қылмыстық құқық бұзушылықтар жасауға жол берілмейді;

16. басқарма басшыларының заңды тапсырмалары, Басқарма лауазымды адамдарының өз құзыреті шегінде шығарылған бұйрықтары мен өкімдері орындалады;

17. Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген жағдайларды қоспағанда, басқарма қызметкерлерінің жеке өмірі, ар-намысы мен қадір-қасиеті туралы мәліметтер жария етілмейді;

18. Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген өзге де шектеулер мен тыйымдар сақталады.

7-тарау. Мүдделер қақтығысының алдын алу және реттеу

Мүдделер қақтығысының алдын алу мақсатында басқарма қызметкерлері:

1. жеке мүдделер мен лауазымдық міндеттерді тиісінше орындау арасында жанжалдың туындауына жол бермейді;
2. тікелей басшыға мүдделер қақтығысының туындауы не оның туындауына әкеп соғуы мүмкін мән-жайлар туралы уақтылы хабарлайды;
3. егер заңнамада өзгеше көзделмесе, өздеріне қатысты жеке мүдделілігі бар мәселелер бойынша шешімдерді қарауға және қабылдауға қатыспайды;
4. мүдделер қақтығысының себептері мен жағдайларын жою бойынша шаралар қабылдайды;
5. мүдделер қақтығысы туындаған жағдайда тікелей басшыға жоғары тұрған басшылық хабарлайды.

8 тарау. Сыбайлас жемқорлық көріністері туралы хабарлама

1. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық жасау немесе ықтимал жасау, заңсыз пайда алуға көндіру, лауазымдық міндеттерін атқаруға байланысты сыйлық не өзге де пайда беру фактілері белгілі болған басқарма қызметкері бұл туралы Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен басқарманың басшылығына және (немесе) тиісті мемлекеттік органдарға дереу хабарлауға міндетті.

Басқарма қызметкерлері ықтимал сыбайлас жемқорлық көріністері туралы адал хабар бергені үшін не Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген жағдайларда және тәртіппен сыбайлас жемқорлықтың алдын алу жөніндегі іс-шараларға қатысқаны үшін қудалауға ұшырамауға тиіс.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартты басқарма қызметкерлері лауазымдық міндеттерін орындау және Басқарма құзыреті шегінде қызметті жүзеге асыру кезінде қолдануға тиіс.

Басқарма басшысы қызметкерлерді сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартпен таныстыруды қамтамасыз етеді және оны іске асыру жөнінде шаралар қабылдайды.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттың сақталуын бақылауды Басқарма басшысы берілген өкілеттіктер шегінде жүзеге асырады.

Қазақстан Республикасының заңнамасы өзгерген жағдайда осы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттың ережелері қолданыстағы заңнамаға сәйкес келтірілуге тиіс.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт басқарма басшысының тиісті актісімен бекітіледі және белгіленген тәртіппен Басқарманың ресми интернет ресурсында орналастырылуға тиіс.